

Ankom till LÄNSSTYRELSEN I HALLANDS LÄN Planeringsavdelningen
82. 03. 23
" 131 9/2 82

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET BISKOPSHAGEN

UPPRÄTTAD 1980 AV PER MAGNUS ÅHRÉN

Domänverket Skogsvårdsstyrelsen
Södra regionen i Hallands län
Fack Box 131
351 01 VÄXJÖ 1 301 03 HALMSTAD

Fastställelse av skötselplan för Biskopshagens naturreservat i Varbergs kommun

Biskopshagens naturreservat avsattes genom länsstyrelsens beslut den 31 augusti 1971, vilket vann laga kraft genom regeringens beslut den 2 januari 1979.

Skötselplan för reservatet har upprättats av naturvårdsförvaltarna och länsstyrelsen i samråd. Planen har behandlats i länets skötselråd. Varbergs kommun och statens naturvårdsverk har yttrat sig i ärendet.

./.

Länsstyrelsen fastställer härmed jämlikt bestämmelserna i 9 § naturvårdsförordningen (SFS 1976:484) bifogad skötselplan för Biskopshagens naturreservat.

Länsstyrelsen erinrar om vad som sägs om samordning av förvaltarenskapet under pkt 1.8 i skötselplanen.

Markägare, som önskar ta del av skötselplanen, kan kostnadsfritt erhålla den från skogsvårdsstyrelsen i Halmstad.

./.

Besvärshänvisning, jordbruksdepartementet, enligt bilaga.

I handläggningen av detta ärende har deltagit förste länsassessor Åke Andrén, beslutande, byrådirektör Ove Olsson, föredragande och byråinspektör Staffan Bengtsson

Åke Andrén

Ove Olsson

Kopia + skötselplan

Statens naturvårdsverk 2 ex

Varbergs kommun

Naturvårdsenheten 2 ex

Akten, dossier

./.

Kopia

Markägare enligt bifogad förteckning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid
1 Allmän beskrivning samt mål för naturreservatets skötsel jämte föreskrifter	1
1.1 Data	1
1.2 Naturförhållanden	1
1.3 Historik - tidigare och nuvarande markanvändning	3
1.4 Kommunikationer	4
1.5 Föreskrifter angående rätten att förfoga över fastighet (9 § naturvårdslagen)	4
1.6 Föreskrifter för allmänheten (10 § naturvårdslagen)	4
1.7 Skötselföreskrifter (9 § naturvårdsförordningen)	5
1.8 Naturvårdsförvaltning	5
2 Dispositions- och skötselplan för mark och vatten	6
2.1 Mål för mark och vegetationsvård	6
2.2 Principer för disposition av mark och vatten samt åtgärder av allmän karaktär	6
2.2.1 Hävd av hållmarken/ljungheden	6
2.2.2 Hävd av våtmarkerna	6
2.2.3 Hävd av ängsmarkerna	6
2.2.4 Hävd av odlingsmarken	6
2.2.5 Betesdrift	6
2.2.6 Vattenförsörjning för kreaturen	6
2.2.7 Betesavtal	7
2.2.8 Røjning och gallring	7
2.2.9 Gödsling och kalkning	7
2.2.10 Gärdesgårdar	7
2.2.11 Grindar	7
2.2.12 Stängsel	7
2.2.13 Båtuppläggning	7
2.2.14 Nätuppläggning	7
2.2.15 Jakt och faunavård	7
2.2.16 Fornminnen och fornminnesområde	7

	Sid
2.2.17 Vägar	8
2.2.18 Byggnader	8
2.2.19 Luftledning	8
2.2.20 Strandstädning	8
2.2.21 Övrig städning	8
2.2.22 Tillsyn	8
2.2.23 Renhållning	8
2.2.24 Kylvattenutsläpp	8
2.3 Detaljbeskrivningar och detaljåtgärder	8
Skötselområde 1	9
" 2	9
" 3a	9
" 3b	10
" 3c	10
" 4a och 4b	10
2.4 Komprimerat skötselprogram	10
3 Plan för anläggning, disposition och skötsel av anordningar för allmänheten	11
3.1 Allmänt	11
3.2 Friluftsanordningar	11
3.2.1 Parkeringsplatser	11
3.2.2 Bänkar och bord	11
3.2.3 Toalett	11
3.2.4 Sopkärl	11
3.2.5 Vägar och stigar	11
3.2.6 Stängselgenomgångar	11
3.2.7 Utsiktspunkter	11
3.3 Information	11
3.3.1 Informationstavlor	11
3.3.2 Informationsfolder	12
3.3.3 Vägvisning och gränsmarkering	12
3.3.4 Fiskeförbud	12
3.3.5 Badvarning	12

	Sid
3.3.6 Förbudsskylt	12
4 Referenser	12
5 Komplettering av reservatsområde	13
6 Ekonomisk flerårsplan	14

Bilaga 1	Översiktskarta Hallands län
2	" Väröhalvön
3	Avgränsning av naturreservatet
4	Markägarförteckning
5	Artlista över påträffade kärlväxter 1980
6	Vegetationskarta
7	Karta över skötselområden
8	Karta över befintliga och föreslagna anordningar

1 Allmän beskrivning samt mål för naturreservatets skötsel jämte föreskrifter

1.1 Data

Naturreservatets benämning:	Biskopshagens naturreservat
Avsatt:	1971-08-31, laga kraft genom regeringens beslut 1979-02-01
Areal:	Ca 85 ha
Kommun:	Varberg
Socken:	Värö
Fastighet:	Biskopshagen 1:7, Skällåkra 6:3, 6:4, 6:8, 8:7, 8:16, 8:18, 8:19, S:1, 9:17, 9:18, 9:20, 9:25
Läge:	19 km NNV Varberg
Topografiskt kartblad:	6B Kungsbacka SO
Ekonomiskt kartblad:	6105 Bua
Markägare:	Se bil 4
Naturvårdsförvaltare:	Skogsvårdsstyrelsen i länet, dock att den del av naturreservatet, som tillhör kronan skall förvaltas av Domänverket eller den som Domänverket efter samråd med Statens naturvårdsverk förordnar därtill. Vården av fornlämningsområdena ska ske i samråd med landsantikvarien
Syfte:	Att skydda och vårda ett område på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur, för landskapsbilden och för allmänhetens friluftsliv

1.2 Naturförhållanden

Biskopstorps naturreservat tillhör morfologiskt norra Hallands sprickdalslandskap. Detta kännetecknas av ett kupeerat landskap med omväxlande berg och dalgångar. Reservatet utgör den norra av två i havet utstickande uddar på Väröhalvön. Högsta punkten inom reservatet ligger vid Olas våle, ca 30 m ö h. Ytterligare två markerade höjder finns; Börslundsberget ca 25 m ö h, och Ringhals ca 10 m ö h.

Berggrunden utgörs av ett stråk av planskiffrig gnejs. Gnejsen består av en medelkornig till finkornig blandning av mineralen fältspat, kvarts, glimmer och magnetit. Skikt-ytorna är väl utbildade och skikten bildar bankar av olika tjocklek, där bankarna avlöser varandra. Genom att skikten lutar något bildas ett skulpturalandskap. Detta är tydligast utbildat vid Ringhals uddes sydvästra del och reservatets sydvästdel. Vid Börslundsberget uppträder basiska bergarter vilket medför näringsrikare underlag, vilket sätter sin prägel på flora och fauna.

Lösa avlagringar i form av sand och mo uppträder främst i reservatets östra del. Dessutom finns avlagringar i berggrundens svackor. I nordvästra delen finns vackra av havet utsvallade klapperstensvallar. Några strandpartier har rik förekomst av utsvallade stenblock. Organiska jordarter i form av torv förekommer i anslutning till svackornas kärr.

Reservatet tillhör vegetationsmässigt norra Hallands kust-ekskogsregion, men ekskogen är för länge sedan försvunnen genom mänsklig påverkan. Åtminstone sedan mitten av 1600-talet har vegetationen utgjorts av öppen ljunghed, förmodligen under mycket längre tid.

Under fältarbetet noterades påträffade kärlväxtarter, vilka redovisas i bilaga 5, tillsammans med enstaka arter som Vilhelm Gillner fann 1972 (se kap 4). Bilaga 6 åskådliggör vegetationstyper som urskiljts inom reservatet. Hällmarkerna och ljungheden dominerar. De har inte särskiljts, då de förekommer i stark mosaik. Typiska arter på ljungheden är ljung, kråkris, svinrot, hagfibbla, blodrot, fårsvingel, knägräs och brunven. Visst inslag finns av en och tall. På hällmarken är vegetationen sparsam men framträdande är bl a bergglim och gul fetknopp. För övrigt dominerar olika lavar. I strandnära delar påträffas bl a strandhämpar, strandmalört, skörbjuggsört och strandglim. I sprickor förekommer på flera håll bl a gaffelbräken och kaprifol. I Börslundsbergets östra rasbrant finns inslag av en del buskar och träd som rönn, oxel, tall, olvon, brakved, slån, en, nypon, samt relativt rik förekomst av kaprifol. Denna plats utgör en av de få och sydligaste lokalerna i Halland för landsnäckan *Vertigo augustior* (Walldén, muntl 1980).

Torrängarna, vilka har inslag av hedkaraktär, i reservatets östra del har en förhållandevis rik flora med arter som vädsklint, backsippa, prästkrage, backnejlika, brudbröd, fältgentiana, backtimja, tjärblomster, gulmåra och jungfrulin. De utnyttjades tidigare delvis som åkermark.

Fuktängarna i reservatets nordöstra del är igenväxande efter tidigare åkerbruk. Björk, asp och viden koloniserar. Typiska arter är älgört, kärtistel, strandlysing, fackelblomster och olika halvgräs. Jungfru Marie nycklar förekommer sparsamt.

Mellan Ringhals udde och övriga reservatet utbreder sig en låglänt strandhed. Framträdande arter är bl a trift, bockrot, strandglim, saltnarv, gulkämpar, höstfibbla, salttåg, glesstarr och rödven. I anslutning till strandheden finns ett mindre strandkärr med arter som fackelblomster, gul svärdsllilja, havssälting, kärrsälting, gåsört, hundstarr och hirsstarr.

I berggrundens svackor och i en del sluttningar finns på flera håll fukthedar. Typiska arter är bl a klockkljung, pors, hönsbär, kärrviol, krypvide, blåttåtel, tuvsäv, ängsull och hundstarr. Ställvis förekommer små vattensamlingar med arter som kråklöver, vattenklöver och dybläddra. I botten-skiktet uppträder ofta vitmossa och i blötare partier påträffas bl a silesår och tranbär. Flera av fukthedarna är utsatta för igenväxning med framför allt björk och viden. På några ställen växer jungfru Marie nycklar.

Norr om Börslundsberget finns ett kärr av delvis rikare typ, indikerat genom förekomsten av ängsstarr och i botten-skiktet brunmossan *Scorpidium scopioides*. Artsammansättningen noterades endast summariskt, men Gillner (1972) noterade bl a tätört, tagelsäv och kärrsältning. Landsnäckan *Carychium minimum*, som är en rikkärrsart har noterats av Walldén (müntl 1980). Rikkärret hotas av igenväxning av björk, en, tall, gran, viden m fl arter.

Norra delen av reservatet brandhärjades för några år sedan, då huvuddelen av ljungen avbrändes. Vegetationen är därför sparsam och karakteriseras av pionjärväxter som brännmossa (*Ceratodon purpureus*), hallon och mjölkört. Typiska arter på ljungheden tränger dock på som fårsvingel, brunven och små plantor av ljung.

Det högre djurlivet inom reservatet är sparsamt. Av däggdjur påträffades skogshare och fälthare, den förra något vanligare. De vanligaste häckfåglarna är stenskvätta och ängspiplärka, vilka vid inventeringen 1969 av Uno Unger (se litteraturlista) konstaterades förekomma med 10 par vardera. Övriga arter som sannolikt häckade inom reservatet var hämpling, skärpiplärka, sånglärka, sädesärta, sävsparv, törnsångare, lövsångare, gulsångare, gök, strandkata och större strandpipare. Dessutom sågs regelbundet ejder och småskrake, vilka förmodligen häckade i reservatets strandnära delar eller på öarna utanför. Under hösten observerades från reservatet ett stort antal storskarvar på ön Gyltan, där de förmodligen har en viktig uppehållsplats under vinterhalvåret.

1.3 Historik - tidigare och nuvarande markanvändning

Spår av mänsklig verksamhet i området finns redan från ca 3.500 år f kr genom en bosättning intill Videbergshamn. Inom reservatet vittnar det imponerande bronsåldersröset Olas våle jämte fyra mindre rösen om mänsklig aktivitet under bronsåldern. De är vitt synliga och har utgjort viktiga pejlingsmärken för fiskare och sjöfarare. Förr användes de till vårdkasar, vilket innebar att man tände brasor för att varna för faror. Bronsåldersrösen ingår i ett stråk av sådana utefter västkusten. Redan på bronsåldern gjordes röjningar med efterföljande svedjning för att åstadkomma bete för kreaturen. Det är möjligt att reservatet har varit skoglöst sedan denna tid. Klart är emellertid att det har utgjorts av öppen ljunghed sedan mitten av 1600-talet. Det var Skällåkra bys gemensamma utmark, där man hade betesdjur. Någon gång i slutet av 1800-talet eller början av 1900-talet plöjdes

för jordbruksändamål tillgängliga delar av utmarken upp till åker. De har nu huvudsakligen övergått i betade ängsmarker eller lämnats att växa igen. Ängsmarkerna norr om Börslundsberget betas numera av nötkreatur och hållmarkerna och ljungheden i övriga reservatet betades 1980 av 16 får.

1.4 Kommunikationer

Från E 6 vid Väröbacka tar man vägen till "Ringhals", ca 5,5 km västerut, och når en parkeringsplats i reservatets norra del.

1.5 Föreskrifter angående rätten att förfoga över fastighet (9 § naturvårdslagen)

Det är förbjudet

att uppföra byggnad eller väsentligt ändra byggnads yttre utseende

att anlägga vägar

att bedriva täkt av sten, grus, sand eller matjord

att uppföra stängsel, som försvårar allmänhetens tillträde; dock att stängsel må uppföras för jordbrukets behov

att schakta, dika eller på annat sätt skada markytan

att plantera eller så skog

att framdraga luftledningarna samt

att anlägga campingplats.

1.6 Föreskrifter för allmänheten (10 § naturvårdslagen)

Det är förbjudet

att förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning

att gräva upp växter

att uppträda störande på sätt som kan vara till uppenbart men för djurlivet (exempelvis genom att från nära håll fotografera fågelbo, lya, gryt eller motsvarande)

att framföra motordrivna fordon annorstädes än på därtill upplåtna vägar

att tälta eller uppställa husvagn samt

att göra skada å hägnader eller andra anordningar för jordbrukets behov.

Härutöver erinras om vissa allmänt gällande bestämmelser, såsom förbud mot

att skräpa ned i naturen (23 § naturvårdslagen)

att olovligen av växande träd taga gren eller ris eller på annat sätt skada växande träd (12 kap 2 § andra stycket brottsbalken)

att olovligen döda, jaga, fånga, skada djur, bortföra ägg eller bo (2 § jaktlagen och 1 och 22 §§ jaktstadgan)

att årligen under tiden 1.3 - 20.8 släppa lös hund i mark där villebråd finns. Under annan tid av året skall hund hållas under sådan tillsyn som erfordras för att hindra att den driver eller förföljer villebråd (12 § jaktstadgan).

1.7 Skötsel föreskrifter (9 § naturvårdsförordningen)

Reservatet skall vårdas så att dess naturmiljö och landskapsbild bibehålles. Betesgång bör därvidlag ske även fortsättningsvis.

Förvaltaren har att ombesörja anordnande av parkeringsplats samt uppsättande av uppsamlingskärl för avfall och dylikt i den mån besöksfrekvensen gör sådana åtgärder påkallade.

Inom den del av naturreservatet, som tillika utgör fornminnesområde gäller därjämte särskilda bestämmelser i fornminneslagen.

Naturreservatet, som bör benämnas "Biskopshagens naturreservat" skall utmärkas i enlighet med statens naturvårdsverks anvisningar. Det skall förvaltas av skogsvårdsstyrelsen i länet; dock att den del av naturreservatet som tillhör kronan skall förvaltas av domänverket eller den som domänverket efter samråd med statens naturvårdsverk förordnar därtill. Vården av fornlämningsområdena skall ske i samråd med landsantikvarien.

1.8 Naturvårdsförvaltning

I enlighet med beslutet förvaltas större delen av reservatet av skogsvårdsstyrelsen. Därutöver förvaltar domänverket vissa delar. Det är lämpligt att en samordning av förvaltarenskapet görs. Skogsvårdsstyrelsen bör åta sig att förvalta även domänverkets delar. Avtal bör upprättas mellan parterna.

2 Dispositions- och skötselplan för mark och vatten

2.1 Mål för mark- och vegetationsvård

Reservatet skall vårdas så att dess naturmiljö och landskapsbild bibehålles. Det innebär ett öppet ljunghedslandskap med insprängda ängsmarker. Det är av avgörande betydelse att betesdriften även fortsättningsvis upprätthålls.

2.2 Principer för disposition av mark och vatten samt åtgärder av allmän karaktär

2.2.1 Hävd av hållmarken/ljungheden

De öppna hållmarkerna och ljungheden skall hållas öppna med inslag av enstaka enbuskar. För att i framtiden bevara och förstärka den öppna landskapsbilden bör fårbete ske även fortsättningsvis, dock med ett betydligt hårdare betetryck. Förekommande granta tas bort helt, medan enstaka tallar bör sparas.

2.2.2 Hävd av våtmarkerna

Fukthedarna och rikkärret skall utgöra öppna vegetations typer. Därvid bör framdeles tillses att slyvegetation hålls tillbaka, vilket kan åstadkommas genom röjning och ökat betetryck. Viss buskvegetation bör dock tillåtas som skydd för fågellivet.

2.2.3 Hävd av ängsmarkerna

Ängsmarkerna skall hållas öppna genom fortsatt betesdrift.

2.2.4 Hävd av odlingsmarken

Odlingsmarken skall hållas öppen fortsättningsvis genom odling eller betesdrift.

2.2.5 Betesdrift

Betesdriften skall vara avpassad så att igenväxning inte sker. Årligt bete med betesdjur som anges för respektive skötselområde. Se 2.3.

2.2.6 Vattenförsörjning för kreatur

Erforderliga anläggningar för kreaturens vattenförsörjning skall ordnas vid behov.

2.2.7 Betesavtal

Betesavtal/-överenskommelse skall upprättas mellan förvaltare och berörda markägare och arrendatorer.

2.2.8 Röjning och gallring

Vid behov utförs röjning och gallring.

2.2.9 Gödsling och kalkning

Om möjligt bör gödsling och kalkning undvikas på torrängarna inom fastigheterna Skällåkra 6:3, 8:18 och 8:19 för att bevara en intressant flora.

2.2.10 Gärdesgårdar

Befintliga stengärdesgårdar underhålls genom att rasade stenar läggs på plats.

2.2.11 Grindar

Behövliga grindar görs i trä.

2.2.12 Stängsel

Nytt stängsel uppsätts i enlighet med kap 2.3. Vid behov ersätts gammalt stängsel med nytt. Underhålls kontinuerligt.

2.2.13 Båtuppläggning

Om möjligt bör båtuppläggning vid Ringhals udde förflyttas till annan plats utanför reservatet.

2.2.14 Nätuppläggning

Nätuppläggning bör om möjligt ske på plats utanför reservatet. Om detta inte är möjligt bör uppläggningsen ske diskret.

2.2.15 Jakt och faunavård

Jakten regleras inte genom reservatsbeslutet. Bärande buskar och träd som slån, nypon, rönn och oxel bör i möjligaste mån sparas.

2.2.16 Fornminnen och fornminnesområde

Inom reservatet finns ett antal fornminnen (se bilaga 6) för vilka gäller skydd enligt §§ 1-3 fornminneslagen. Dessutom finns ett fornminnesområde, Olas våle, för vilket länsstyrelsen 1968-07-26 med stöd av 3 § fornminneslagen fastställt gränsen.

2.2.17 Vägar

Inom reservatet finns en väg som leder till den nuvarande parkeringsplatsen i norr. Vägen underhålls kontinuerligt. De övriga vägarna är brukningsvägar för vilka de berörda markägarna ansvarar.

2.2.18 Byggnader

Inom reservatet finns ett antal byggnader (se bilaga 6).

2.2.19 Luftledning

Möjligheten att omföra luftledningarna till jordkablar bör undersökas.

2.2.20 Strandstädning

Strandstädning bör snarast genomföras, därefter då behov föreligger på våren före 15.4.

2.2.21 Övrig städning

Då en av de sevärd sprickzonerna (bilaga 6) är nedskräpad med glas, plåtburkar, papper etc, bör den snarast städas ren.

2.2.22 Tillsyn

En av förvaltaren utsedd tillsyningsman ska utöva tillsyn av reservatet. För tillsyningsman ska upprättas avtal och instruktioner.

2.2.23 Renhållning

Sopor ska omhändertas genom kommunens försorg. Avtal om sophämtning upprättas mellan förvaltaren och kommunen.

2.2.24 Kylvattenutsläpp

Ringhals kärnkraftverk har ett kylvattenutsläpp i reservatets västra del (se bilaga 8).

2.3 Detaljbeskrivningar och detaljåtgärder

Reservatet har delats in i skötselområden, vilka finns markerade i bilaga 7 (se även bilaga 8). För varje skötselområde finns en beskrivning och målet för skötseln, samt åtgärder av engångs- och underhållskaraktär anges. Engångs-åtgärderna utförs om möjligt 1981 eller 1982.

Skötselområde 1

- Beskrivning: Kala hållmarker till stor del i mosaik med ljunghed. Ett flertal kärr förekommer i terrängens svackor. I Börslundsbergets ostslutning finns en gles lövträdsdunge. I norra delen finns en mindre strandhed och i slutningarna flera klapperstensvallar. Viss igenväxning kan skönjas i anslutning till kärren.
- Mål: Öppen ljunghed i mosaik med kala hållmarker och visst inslag av enstaka enbuskar, slån, nypon samt tall. Kärrmarker med visst inslag av buskar. Välbetad strandhed. I ostslutningen av Börslundsberget lövdunge.
- Åtgärd: Engångsåtgärd: Rövning och gallring av träd och buskar, varvid gran tas bort helt. I rikskärret norr om Börslundsberget gallras enbuskarna ordentligt och de planterade granarna tas bort. Strandstädning genomförs på våren före 15.4. Fårstängsel sätts upp runt hela området. Grindar och stängselgenomgångar uppsätts.
- Underhållsåtgärd: Årlig fårbetesdrift med högre betestryck. Strandstädning vid behov på våren före 15.4. Rövning av buskar och träd vid behov.

Skötselområde 2

- Beskrivning: Igenväxande ljunghed i mosaik med fuktängar, fukthed, torräng och små skogsdungar.
- Mål: Öppen ljunghed med inslag av enbuskar och enstaka trädgrupper. Talldungen NV parkeringsplatsen och talldungarna intill gårdstomterna bibehålls.
- Åtgärd: Engångsåtgärd: Rövning av buskar och träd med undantag från ovannämnda. Uppsättning av fårstängsel, grindar, stängselgenomgångar och färast. Bevattningsanordning för betesdjuren ordnas.
- Underhållsåtgärd: De första åren bör området under en kort tidsperiod under sommaren betas intensivt av får. Resten av betessäsongen bör djuren beta i skötselområde 1. Efter några år när slyvegetationen är under kontroll bör området ingå i skötselområde 1. Därvid tas stängslet mellan de båda områdena bort.

Skötselområde 3a

- Beskrivning: Torrängar med inslag av ljunghed, vilka betas med nötkreatur. Torrängarna har en intressant flora.
- Mål: Öppna ängsmarker.
- Åtgärd: Engångsåtgärd: Dricksvattenanordning för betesdjuren ordnas. Grindar och stängselgenomgångar ordnas. Vid behov uppsättning av nya stängsel. Eventuellt sambete med område 3b

förutsätter uppsättning av stängsel till fägata.

Underhållsåtgärd: Årlig betesdrift med nötkreatur. Stängsel underhålls kontinuerligt.

Skötselområde 3b

Beskrivning: Obetad torräng med inslag av ljunghed.

Mål: Öppen torräng. Lövdungen i norra delen bevaras.

Åtgärd: Engångsåtgärd: Uppsättning av stängsel om möjligt omfattande även marken öster om reservatet fram till vägen. Dricksvattenanordning för kreaturen ordnas.

Underhållsåtgärd: Årlig betesdrift med nötkreatur. Stängsel underhålls kontinuerligt.

Skötselområde 3c

Beskrivning: Torräng med inslag av ljunghed. I östra delen kulturbetesmark. Betas med kvigor.

Mål: Öppen torräng samt i öster kulturbetesmark/vall.

Åtgärd: Engångsåtgärd: Betesmarken bör om möjligt omfatta även ängsmarken NO reservatsgränsen, varvid nytt stängsel uppsätts där.

Underhållsåtgärd: Årlig betesdrift med nötkreatur. Stängsel underhålls kontinuerligt.

Skötselområde 4a och 4b

Beskrivning: Odlad åkermark.

Mål: Öppen odlingsmark, som tillfälligt eller stadigvarande kan omföras till betesmark.

Åtgärd: Engångsåtgärd: -

Underhållsåtgärd: Åkerbruk eller betesdrift.

2.4 Komprimerat skötselprogram

Engångsåtgärder utförs om möjligt 1981 eller 1982.

<u>Skötsel- område</u>	<u>Mål</u>	<u>Åtgärder</u>
1	Hällmark/ljunghed.	Bete. Fårstängsel. Röjning.
2	Ljunghed.	Bete. Fårstängsel. Röjning.
3a, b, c	Betesmark/vall. Torräng.	Bete. Stängsel.
4a, b	Odlings- eller betesmark.	-

3 Plan för anläggning, disposition och skötsel av andorningar för allmänheten

3.1 Allmänt

Planen har upprättats på grundval av reservatets syfte och föreskrifter, samt med hänsyn tagen till områdets natur- och landskapsvärden. Behandlade anordningar framgår av bilaga 8.

3.2 Friluftsanläggningar

3.2.1 Parkeringsplatser

Ska finnas på markerade platser.

3.2.2 Bänkar och bord

Bör finnas i anslutning till den norra parkeringsplatsen.

3.2.3 Toalett

Om behov i framtiden anses föreligga ordnas en toalett vid norra parkeringsplatsen.

3.2.4 Sopkärl

Ska finnas i anslutning till de båda parkeringsplatserna.

3.2.5 Vägar och stigar

Finns markerade på karta. Området är lättgånget, varför besökare själva lätt kan ta sig fram i terrängen utanför befintliga stigar.

3.2.6 Stängselgenomgångar

Ska finnas på markerade platser.

3.2.7 Utsiktspunkter

Har markerats på karta.

3.3 Information

3.3.1 Informationstavla

Informationstavla utarbetas med ledning av information i

skötselplanen. Uppsätts på markerade platser.

3.3.2 Informationsfolder

Foldern "Den halländska ljungheden" bör finnas tillgänglig i lådan i anslutning till de båda parkeringsplatserna.

3.3.3 Vägvisning och gränsmarkering

Ska utföras enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar. Skylt med texten "Biskopshagens Naturreservat" ska finnas vid landsvägen mellan Väröbacka och Videbergshamn, ca 500 m NV om hamnen, samt vid infarten till den norra parkeringsplatsen.

3.3.4 Fiskeförbud

Fiskeförbud råder omkring Ringhals kärnkraftverks kylvattenutsläpp i reservatets västra del. Fyra skyltar finns uppsatta vid stranden och en vid den nuvarande norra parkeringsplatsen. Skylten vid parkeringsplatsen bör göras mer diskret och mer informativ om vilket område, som avses. Bör sitta tillsammans med en kommande reservatstavla och med samma underlagskarta, också på den planerade södra parkeringsplatsen.

3.3.5 Badvarning

Två skyltar med texten "Livsfarligt att bada på grund av starkt strömmande vatten" finns intill Ringhals kärnkraftverks kylvattenutsläpp. Detta bör upplysas i anslutning till informationstavlorna vid parkeringsplatserna.

3.3.6 Förbudsskylt

Förbudsskylt gällande motortrafik förbjuden bör uppsättas vid den södra enskilda vägen.

4 Referenser

Lundell, U. 1975. Värö - en landskapsinventering. Lantbrukshögskolan. Alnarp.

Botanisk undersökning i Väröbackaområdet. 1966. Södra Skogsägarna AB. Stencil, 93 sid.

Unger, U. 1970. Ornitologisk undersökning i Värö 1969-1970. Del 1. Häckfågelinventering 1969. Zoologiska institutioner, Göteborgs universitet. Stencil, 50 sid.

Gillner, V. 1971. Vegetation och flora på Väröhalvön i Halland. Statens Naturvårdsverk. Stencil, 70 sid.

Svedmark, E. 1893. Beskrifning till kartbladet. Varberg. SGU Ser Ab nr 13. Stockholm.

Hallands Natur 1980:2. Hallands Naturskyddsförenings tidskrift. Halmstad.

5. Komplettering av reservatsområde

Möjligheterna att utöka och justera reservatsområdet enligt bilaga 9 bör undersökas. Öarna som gränsar till reservatet utgör en naturlig del av detta. I östra delen är gränsdragningen onaturlig, då gränsen går dels tvärs genom en betesmark, dels skär av ett annat område, som om reservatet utvidgas, kan utnyttjas som betesmark.

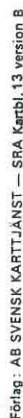
Ekonomisk flerårsplan

	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>	<u>1985/86</u>	<u>Därefter per år</u>
Skötsel (stängsel, röjning)	5.000	5.000	-	-	-
Friluftsanordningar	-	-	-	-	-
Byggnader	-	-	-	-	-
Vägar	1.000	1.000	3.000	-	-
Inventarier	-	-	-	-	-
Renhållning	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Tillsyn	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Information	5.000	-	-	-	-
Summa	14.000	9.000	6.000	3.000	3.000

Åtgärderna finansieras genom Vårdanslaget samt genom beredskapsarbeten (AMS).

HALLANDS LÄN

Geografiskt läge

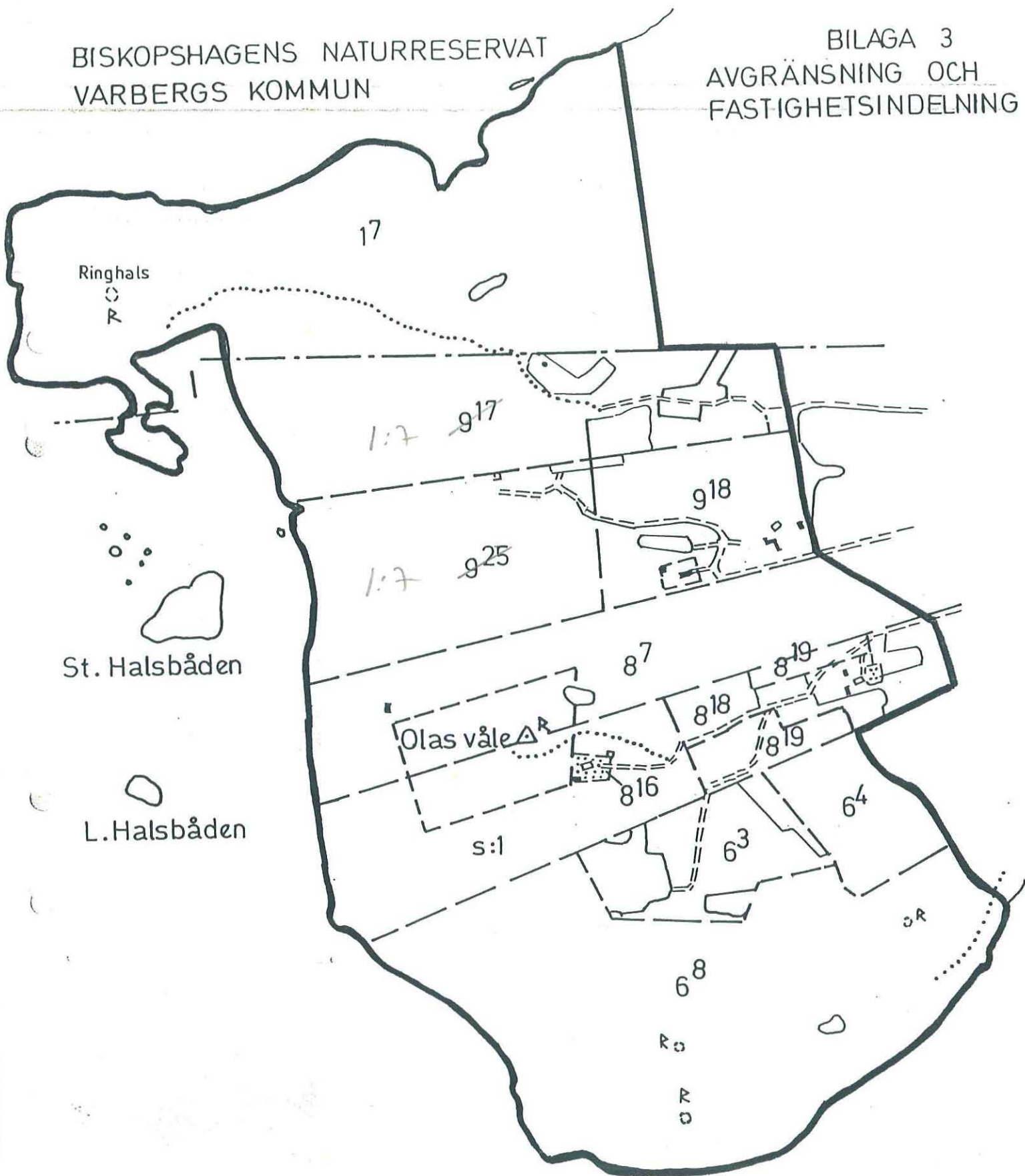
Upprättad på uppdrag av Kungl lantmäteristyrelsen, statens naturvårdsverk och statens planverk av AB Svensk Karttjänst-SRA

Geografiskt läge

BISKOPSHAGENS NATURRESERVAT
VARBERGS KOMMUN

BILAGA 3
AVGRÄNSNING OCH
FASTIGHETSINDELNING

0 100 300 500m

Skala 1:6000

Biskopshagens naturreservat, markägarförteckning 1991-09-19

Biskopshagen	1:7	Statens Vattenfallsverk, Finans- och skatteavdelningen, 162 87 Vällingby
Skällåkra	6:3	Ester Viktoria Johansson, Skällåkra 8:18, 430 22 Väröbacka
"	6:4	<i>Statens Vattenfallsverk</i> 1/2 Karl Alfred Johanssons dödsbo, Skällåkra 6, 430 22 Väröbacka
"	6:4	1/2 Berta Elida Johanssons dödsbo, Skällåkra 6, 430 22 Väröbacka
"	6:8	<i>Ulla Håknela dödsbo</i> 1/4 Ernst Järnfelt, (Reutergatan 4, 413 20 Göteborg)
"	6:8	1/4 Erik Gunnar Michelson, Plangatan 29 A, 441 00 Alingsås
"	6:8	<i>Brita o. Sven Rahmns stiftelse</i> 1/4 Brita Rhamn, Box 191, 430 34 Onsala <i>Box 191 430 00 Onsala</i>
"	6:8	1/4 Sven Rhamn, Box 191, 430 34 Onsala
"	8:7	<i>Gunnilla Linde</i> Gösta Evald Johansson, (Sällstorp 12, 430 20 Veddige <i>0340/31172</i> <i>22 Väröbacka 655 87</i>)
"	8:7	byggnad å, Gustav Vilhelm Klarén, Nordängsgatan 39, 502 43 Borås
"	8:16	Gustav Helmer Johansson, Skällåkra 8:16, 430 22 Väröbacka
"	8:18	Ester Viktoria Johansson, Skällåkra 8:18, 430 22 Väröbacka
"	8:19	Naturvårdsfonden, statens naturvårdsverk
"	S:1	samfällighet, hälften vardera till Skällåkra 8:18 och 8:19
<i>Biskopshagen</i>	<i>1:7</i> 9:17	Statens Vattenfallsverk, Finans- och skatteavdelningen, 162 87 Vällingby
<i>Skällåkra</i>	9:18	<i>Sven Gösta Ingemar</i> Johan Fredrik Berntsson, (Skällåkra 9, 430 22 Väröbacka) <i>P1 432</i>
"	9:20	Gunnar Folke Larsson, Furuvägen 3, 510 41 Sjömarken
<i>Biskopshagen</i>	<i>1:7</i> 9:25	Statens Vattenfallsverk, Finans- och skatteavdelningen, 162 87 Vällingby
"	<i>1:7</i> 9:25	byggnad å, "-

Skällåkra 6:3 & 8:18

Ögs fr. 2003-05-23 av

- Hulda Josefina Hedberg

Ringv. 119C

432 52 Vbg

- Stig Åke Hedberg

Ädelrosstigen 19

432 36 Vbg

- Britt Ing-Marie Andersson

Småkullav. 12

430 20 Veddige

/
Jca 030812

BISKOPSHAGENS NATURRESERVAT

Artförteckning över påträffade kärlväxter 1980. De med (*) försedda arterna påträffades av Gillner 1972. (Inventering av Väröhalvöns flora, 1972)

TRÄD OCH BUSKAR

Betula pubesceus - glasbjörk

Betula verrucosa - vårtbjörk

Fraxinus excelsior - ask

Junipuns communis - en

Picea abies - gran

Pinus sylvestris - tall

Populus tremula - asp

Prunus spinosa - slån

Quercus petraea - bergek

Rhamnus frangula - brakved

Rosa canina - nyponros

Rosa rugosa - vresros

Salix alba - vitpil

Salix aurita - öronvide

Salix caprea - sälg

Salix cinerica - gråvide

Salix fragilis - knäckepil

Salix repens - krypvide

Sorbus aucuparia - rönn

Sorbus intermedia - oxel

Viburnum opulus - olvon

ÖRTER OCH RIS

Achillea milkfolium - rölleka

Anagallis arvensis - rödmire

Anemone pulsatilla - backsippa (*)

Angelica archangelica ssp *litoralis*
- strandkvanne

Antennaria dioica - kattfot

Anthyllis vulneraria - getvämpling

Armeria maritima - trift

Artemisia absinthium - äkta malört

Artemisia maritima - strandmalört

Aster tripolium - strandaster

Bidens tripartita - brunskära

Calystegia sepium - snårvinda

Campanula rotundifolia - liten blå-
klocka

Carlina vulgaris - spåtistel (*)

Centaurea scabiosa - väddklint

Chamaenerion angustifolium - mjölkärt

Chrysanthemum leucanthemum - präst-
krage

Chrysanthemum vulgare - renfana

Cirsium palustre - kärrtistel

Cirsium vulgare - vägtistel

Comarum palustre - kråklöver

Cornus suecica - hönsbär

Crambe maritima - strandkål (*)

Dactylorhiza maculata - Jungfru Marie
nycklar

Dianthus deltoides - backnejlika

Drosera intermedia - småsileshår

Drosera rotundifolia - rundsileshår

Empetrum nigrum - kråkbär

Epilobium palustre - kärrdunört

Erica tetralix - klockljung

Euphrasia stricta - vanlig ögontröst

Filago avvensis - vanlig ullört

Filipendula ulmaria - älgört

Filipendula vulgaris - brudbröd

Gakopsis bifida - toppdån

Galium aparine - snärjmåra

Galium mollugo - stormåra

<i>Galium palustre</i> - vattenmåra	<i>Potentilla argenica</i> - femfingerört
<i>Galium verum</i> - gulmåra	<i>Potentilla erecta</i> - blodrot
<i>Gentianella campestris</i> - fältgentiana	<i>Ranunculus acris</i> - smörblomma
<i>Geranium robertianum</i> - stinknäva	<i>Ranunculus flammula</i> - ältranunkel
<i>Glaux maritima</i> - strandkrypa	<i>Ranunculus repens</i> - revsmörblomma
<i>Glechoma hederacca</i> - jordreva	<i>Rubus fruticosus coll</i> - björnbär
<i>Hieracium pilosella</i> - gråfibbla	<i>Rubus idacus</i> - hallon
<i>Hieracium umbellatum</i> - flockfibbla	<i>Rumex acctosa</i> - ängssyra
<i>Hieracium vulgatum</i> - hagfibbla	<i>Rumex acctosella</i> - bergssyra
<i>Hydrocotyle vulgaris</i> - spikblad	<i>Rumex crispus</i> - krusskräppa
<i>Iris pseudacorus</i> - gul svärdsilja	<i>Scleranthus pesennis</i> - vitknavel
<i>Knautia arvensis</i> - åkervädd	<i>Scortonesia humilis</i> - svinrot
<i>Lathyrus montanus</i> - gökärt	<i>Sedum acre</i> - gul fetknopp
<i>Leontodon autumnalis</i> - höstfibbla	<i>Sedum maximum</i> - kärleksört
<i>Limosella aquatica</i> - ävjebrodd	<i>Selinum carvifolia</i> - krusfrö
<i>Linaria vulgaris</i> - gulsporre	<i>Senecio viscosus</i> - klibbkorsört
<i>Lonicera periclymenum</i> - kaprifol	<i>Silene maritima</i> - strandglim
<i>Lotus corniculatus</i> - käringtand	<i>Silene vupestris</i> - bergglim
<i>Lycopus europacus</i> - strandklo	<i>Silene vulgaris</i> - smällglim
<i>Lysimachia vulgaris</i> - strandlysing	<i>Sonchus avvensis</i> - åkermolke
<i>Lythrum salicaria</i> - fackelblomster	<i>Sparganium angustifolium</i> - plattbladig igelknopp
<i>Matricaria inodora</i> var <i>maritima</i> - strandbaldersbrå	<i>Spergularia manina</i> - saltnarv
<i>Mentha avvensis</i> - åkermyntha	<i>Stachys palustris</i> - knölsyska
<i>Menyanthes trifoliata</i> - vattenklöver	<i>Stellaria graminea</i> - grässtjärnblomma
<i>Myrica gale</i> - pors	<i>Stellaria media</i> - våtarv
<i>Nymphaca alba</i> - vit näckros	<i>Succisa pratensis</i> - ängsvädd
<i>Oxycoccus quadripetalus</i> - tranbär	<i>Taraxacum cordatum</i> - ogräsmaskros
<i>Pedicularis silvatica</i> - granspira (*)	<i>Thymus serpyllum</i> - backtimjan
<i>Peucedanum palustre</i> - kärrsilja	<i>Trifolium avvense</i> - harklöver
<i>Pimpinella saxifraga</i> - bockrot	<i>Trifolium campestre</i> - jordklöver
<i>Pinguicula vulgaris</i> - tätört (*)	<i>Trifolium pratense</i> - rödklöver
<i>Plantago coronopus</i> - strandkämpar	<i>Trifolium repens</i> - vitklöver
<i>Plantago major</i> - groblad	<i>Triglochin maritimum</i> - havssälting
<i>Plantago maritima</i> - gulkämpar	<i>Triglochin palustre</i> - kärrsälting
<i>Polygala vulgaris</i> - jungfrulin	<i>Tussilago farfara</i> - hästhov
<i>Polygonum amphibium</i> - vattenpilört	<i>Urtica dioica</i> - brännässla
<i>Polygonum convolvulus</i> - åkerbinda	<i>Utricularia minor</i> - dybläddra
<i>Polygonum hydropiper</i> - bitterpilört	<i>Vaccinium myrtillus</i> - blåbär
<i>Potamogeton natans</i> - gäddnate	<i>Vaccinium uliginosum</i> - odon
<i>Potentilla anserina</i> - gåsört	<i>Valeriana sambucifolia</i> - vänderot

Veronica officinalis - ärenpris
 Veronica scutellata - dyveronika
 Viola canina - ängsviol

Viola palustris - kärrviol
 Viola tricolor - styvmorsviol
 Viscaria vulgaris - tjärblomster

GRÄS OCH HALVGRÄS

Agrostis canina - brunven
 Agrostis stolonifera - krypven
 Agrostis tenuis - rödven
 Ammophila arenaria - sandrör
 Anthoxanthum odoratum - vårbrodd
 Arrhenatherum elatius - knylhavre
 Bromus hordeaceus - luddlost
 Calamagrostis epigejos - bergrör
 Carex arenaria - sandstarr
 Carex canescens - gråstarr
 Carex dioica - nålstarr (*)
 Carex distans - glesstarr
 Carex echinata - stjärnstarr
 Carex hostiana - ängsstarr
 Carex leporina - harstarr
 Carex nigra - hundstarr
 Carex oederi - ärtstarr
 Carex panicea - hirsstarr
 Carex pilulifera - pillerstarr
 Carex pulicaris - loppstarr (*)
 Dactylis glomerata - hundäxing
 Deschampsia flexuosa - kruståtel
 Elymus arenarius - strandråg
 Elytrigia repens - kvickrot
 Eriophorum angustifolium - ängsull
 Eriophorum vaginatum - tuvull
 Festuca ovina - fårsvingel

Festuca pratensis - ängssvingel
 Festuca rubra - rödsvingel
 Glyceria fluitans - vanligt mannagräs
 Holcus lanatus - luddtåtel
 Juncus bulbosus - löktåg
 Juncus conglomeratus - knapptåg
 Juncus effusus - veketøy
 Juncus filiformis - trådtåg (*)
 Juncus gerardii - salttåg
 Juncus squarrosus - borsttåg
 Luzula campestris - knippfryle
 Molinia caerulea - blåtåtel
 Nardus stricta - stagg
 Phalaris arundinacea - rörflen
 Phleum pratense - timotej
 Phragmites communis - bladvass
 Poa annua - vitgröe
 Poa pratensis - ängsgröe
 Puccinellia maritima - revigt saltgräs
 Scirpus caespitosus var germanicus -
 tuvsäv
 Scirpus maritimus - havssäv
 Scirpus palustris - knappsav
 Scirpus quinqueflorus - tagelsäv (*)
 Scirpus tabernae montani - blåsav
 Scirpus uniglumis - agnsäv
 Sieglingia decumbens - knägräs

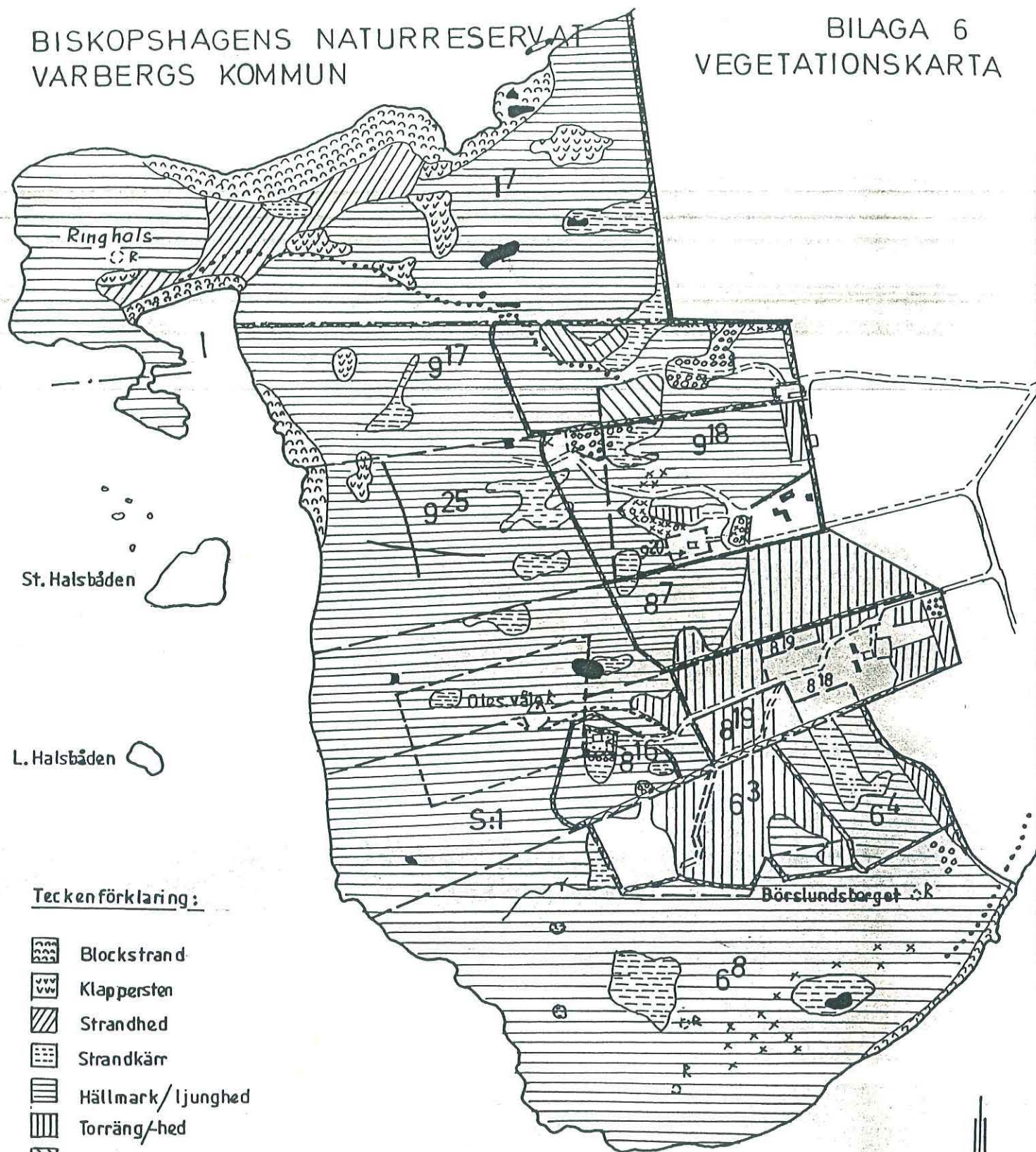
ORMBUNKSVÄXTER

Asplenium septentrionale - gaffel-
 bräken
 Dryopteris carthusiana - skogsbrä-
 ken
 Dryopteris filix-mas - träjon
 Equisetum arvense - åkerbräken

Gymnocarpium dryopteris - ekbräken
 Lycopodium selago - lopplummer
 Polypodium vulgare - stensöta
 Thelypteris phegopteris - hultbräken

BISKOPSHAGENS NATURRESERVAT VARBERGS KOMMUN

BILAGA 6 VEGETATIONSKARTA

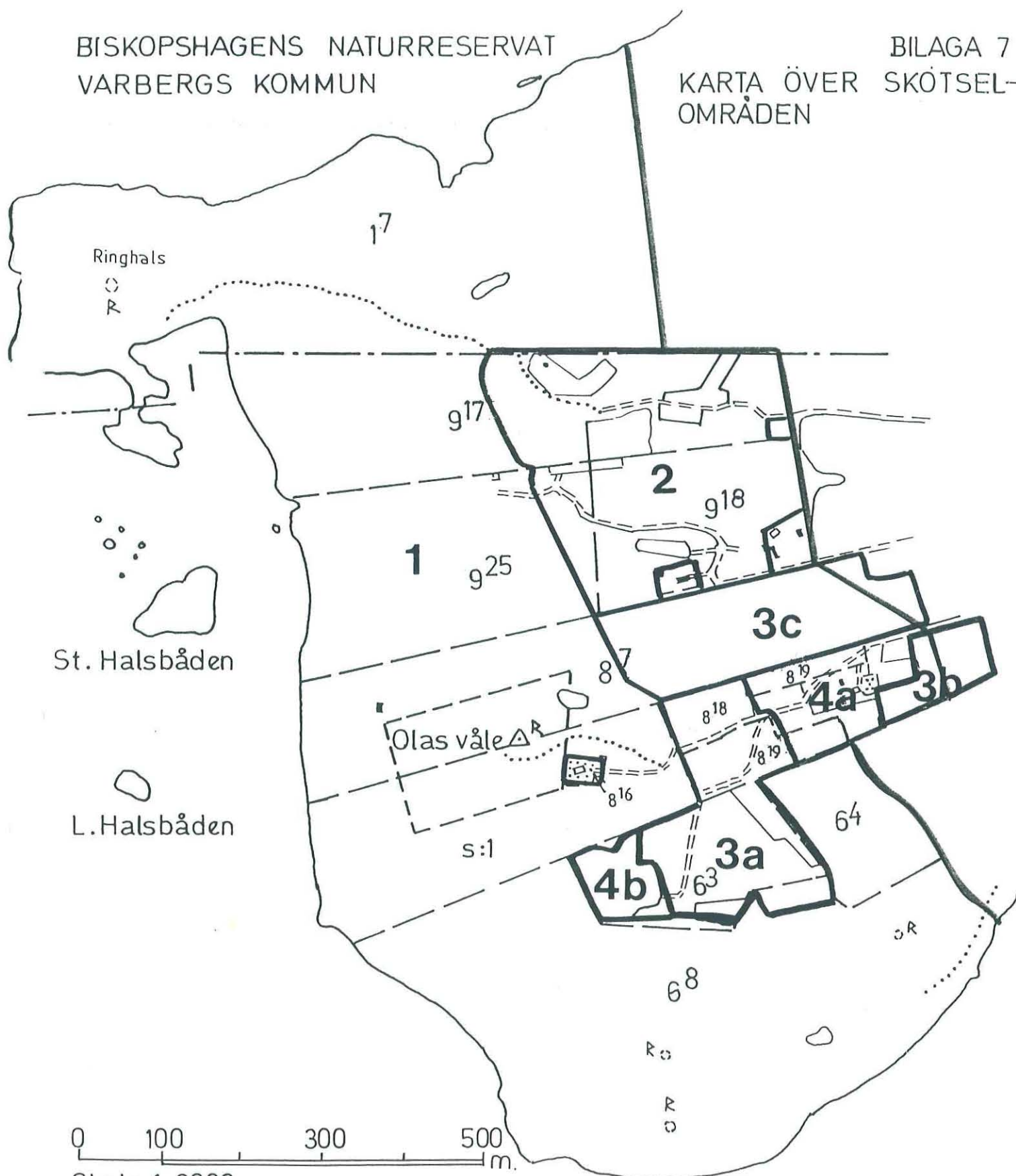
Teckenförklaring:

	Blockstrand		Stengärdesgård
	Klappersten		Fornminne
	Strandhed		Väg
	Strandkärr		Brukningsväg
	Hällmark/ljunghed		Stig
	Torräng/hed		Gård med trädgård
	Fuktäng		Byggnad
	Fukthed/Fattigkärr		Fastighetsgräns
	Rikkärr		Gräns för fornminnesområde
	Åker		Triangelpunkt
	Barrträd		
	Lövträd		
	Vattensamling		
	Dike		
	Sprickzon		

0 100 200 300 400 m
Skala 1:6000

BISKOPSHAGENS NATURRESERVAT
VARBERGS KOMMUN

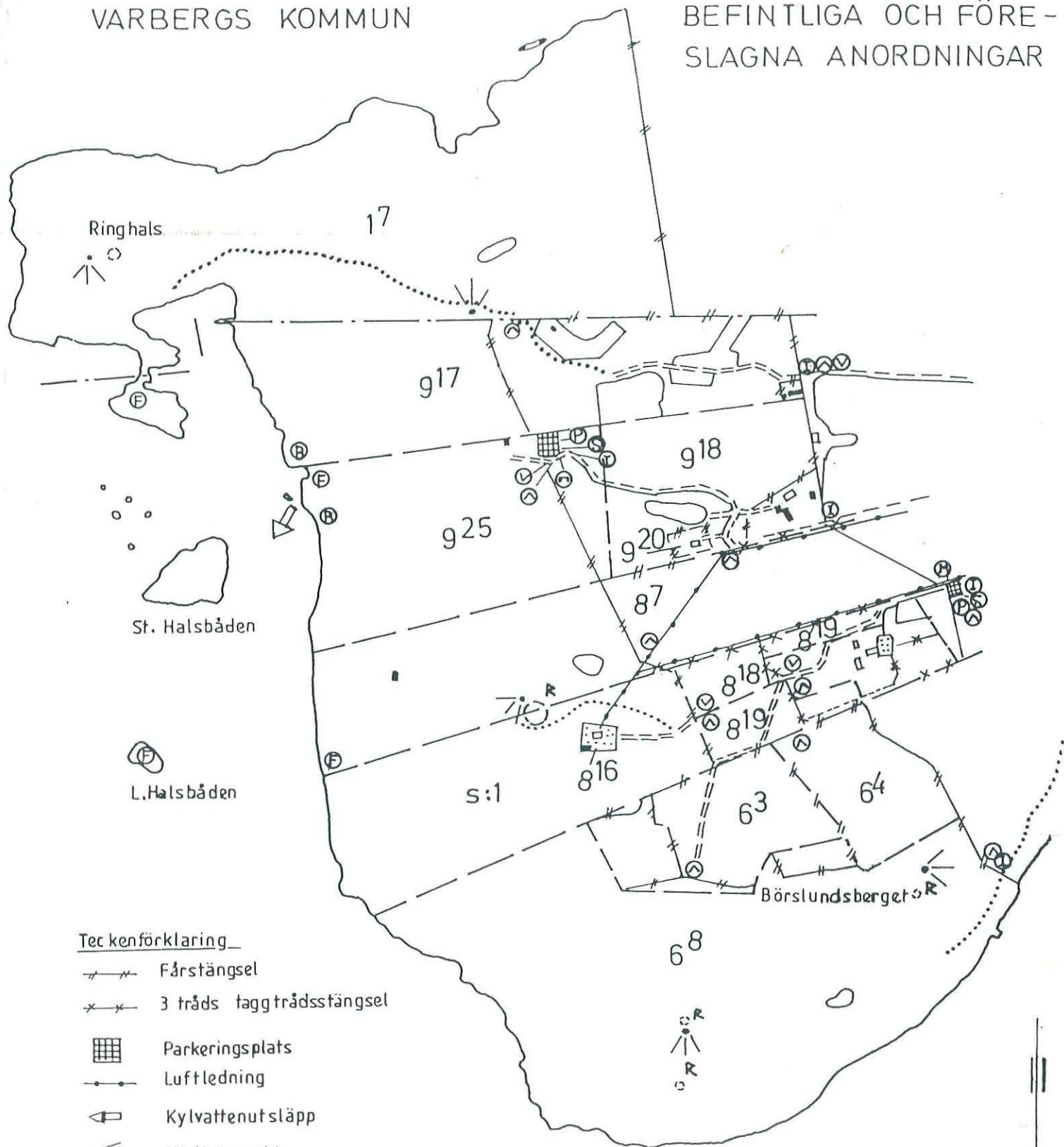
BILAGA 7
KARTA ÖVER SKÖTSEL-
OMRÅDEN

0 100 300 500 m.
Skala 1:6000

BISKOPSHAGENS NATURRESERVAT
VARBERGS KOMMUN

BILAGA 8
BEFINTLIGA OCH FÖRE-
SLAGNA ANORDNINGAR

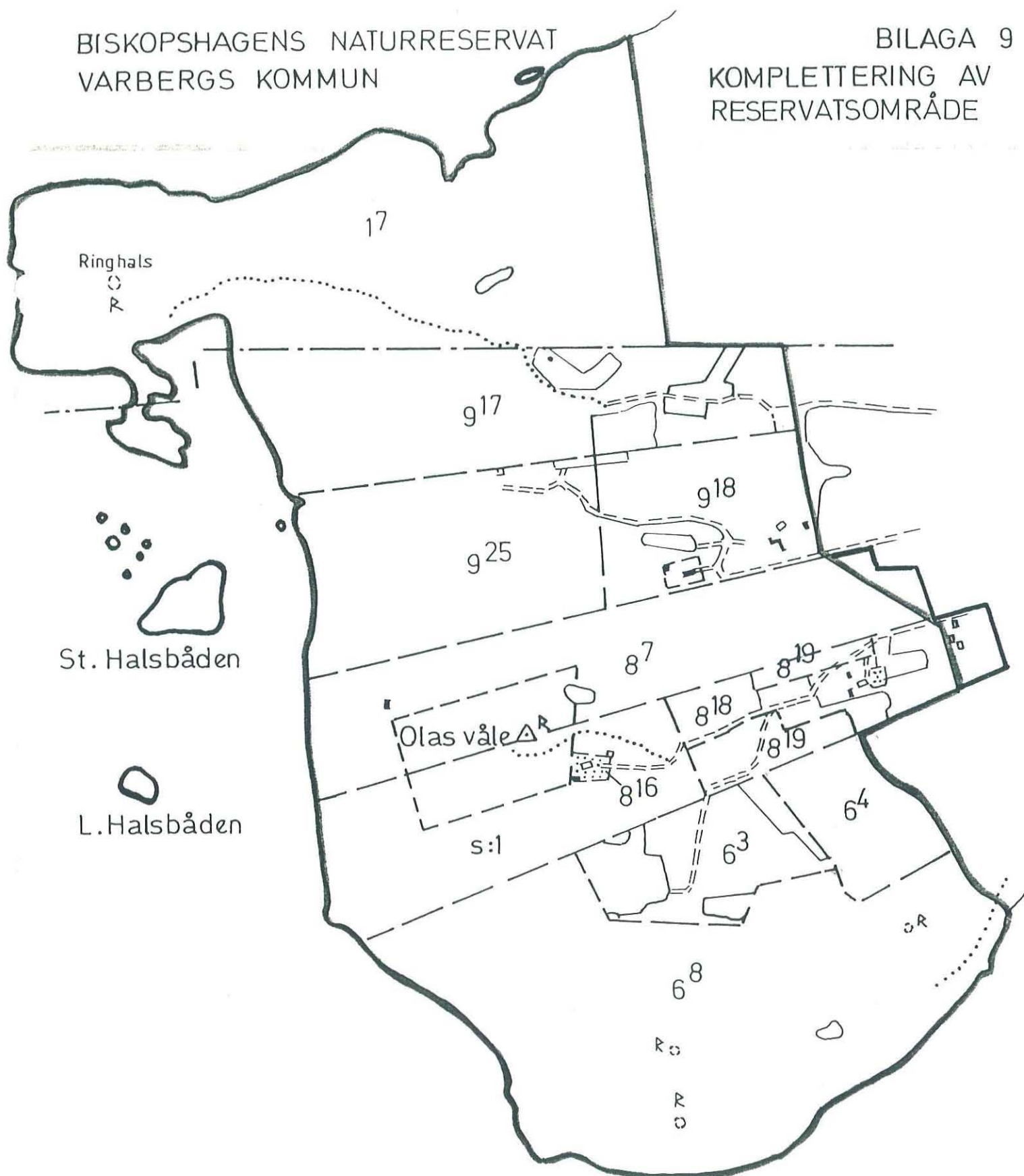

0 100 300 500r

Skala 1:6000

BISKOPSHAGENS NATURRESERVAT
VARBERGS KOMMUN

BILAGA 9
KOMPLETTERING AV
RESERVATSOMRÅDE

0 100 300 500 m

Skala 1:6000